

PLAN WYNIKOWY Z HISTORII

na rok szkolny 2022/2023

Dla Oddziału Przygotowawczego młodzieży z Ukrainy

Temat lekcji	Zagadnienia	Wymagania podstawowe Uczeń:	Wymagania ponadpodstawowe Uczeń:
1. Starożytny Egipt	<ul style="list-style-type: none">• Dzieje starożytnego Egiptu• Ustrój polityczny państwa faraonów• Struktura społeczeństwa starożytnego Egiptu• Politeistyczne wierzenia Egipcjan• Osiągnięcia cywilizacji Egiptu• Współczesne dziedzictwo cywilizacji Egiptu• Najważniejsze zachowane zabytki cywilizacji Egiptu – piramidy	<ul style="list-style-type: none">– wskazuje na mapie Egipt i Nil– wyjaśnia rolę Nilu dla gospodarki egipskiej– opisuje warunki naturalne Egiptu– prawidłowo stosuje pojęcia: <i>politeizm, faraon, hieroglif, mumifikacja</i>– rozpoznaje pismo hieroglificzne– rozpoznaje piramidy egipskie– charakteryzuje społeczeństwo starożytnego Egiptu– wyjaśnia okoliczności powstania piramid– rozpoznaje dzieła sztuki egipskiej– opisuje główne cechy ustroju politycznego starożytnego Egiptu– wymienia główne cechy religii egipskiej	<ul style="list-style-type: none">– za pomocą mapy opisuje zmiany granic Egiptu– opisuje główne cechy ustroju społecznego starożytnego Egiptu– wymienia i opisuje najważniejsze osiągnięcia cywilizacji egipskiej– wymienia głównych bogów egipskich i opisuje mitologię egipską– w szerokim aspekcie przedstawia rolę czynników geograficznych dla dziejów starożytnego Egiptu– wymienia w porządku chronologicznym główne etapy dziejów starożytnego Egiptu– wyjaśnia rolę wielkich przywódców: Ramzesa II, Echnatona– w szerokim aspekcie przedstawia okoliczności powstania i funkcjonowania państwa egipskiego– porównuje osiągnięcia cywilizacyjne ludów Mezopotamii i Egiptu– wskazuje współczesne dziedzictwo kultury starożytnego Egiptu– wyjaśnia okoliczności odczytania hieroglifów egipskich

<p>2.. Hellada i Hellenowie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wpływ ukształtowania terenu na cywilizację antycznej Grecji • Charakterystyka <i>polis</i> greckiej • Elementy wspólnoty greckiej • Rola religii greckiej • Wielka kolonizacja i jej znaczenie 	<ul style="list-style-type: none"> – prawidłowo stosuje pojęcia: <i>polis, Hellada, wielka kolonizacja grecka, kolonia, metropolia</i> – wskazuje na mapie teren Grecji – opisuje warunki naturalne Grecji – wyjaśnia wpływ ukształtowania naturalnego Grecji dla dziejów Hellady – wskazuje na mapie najważniejsze regiony starożytnej Grecji – wskazuje na mapie rejony kolonizacji greckiej – wymienia główne cechy systemu <i>polis</i> – wymienia główne cechy religii greckiej – omawia przyczyny wielkiej kolonizacji greckiej 	<ul style="list-style-type: none"> – prawidłowo stosuje pojęcia: <i>cywilizacja minojska, cywilizacja mykeńska</i> – opisuje główne etapy dziejów cywilizacji minojskiej i mykeńskiej – rozpoznaje główne osiągnięcia cywilizacji minojskiej i mykeńskiej – opisuje struktury społeczne <i>polis</i> – wymienia głównych bogów i opisuje cechy mitologii greckiej – wyjaśnia rolę religii i sportu jako czynników integrujących Hellenów – w szerokim aspekcie wyjaśnia znaczenie <i>polis</i> dla dziejów cywilizacji europejskiej – opisuje proces i wyjaśnia znaczenie kolonizacji greckiej – porównuje kolonizację fenicką z kolonizacją grecką – wskazuje współczesne dziedzictwo cywilizacji starożytnej Grecji
<p>3. Ateńska demokracja</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Początki Aten • Pierwotny ustrój Aten • Społeczeństwo ateńskie • Reformatorzy ustroju ateńskiego • Charakterystyka demokracji ateńskiej w czasach Peryklesa • Osiągnięcia i dziedzictwo starożytnych Aten 	<ul style="list-style-type: none"> – prawidłowo stosuje pojęcia: <i>demokracja, oligarchia, obywatel, ostracyzm, tyran</i> – wskazuje na mapie Ateny – rozpoznaje plan antycznych Aten – prawidłowo umiejscawia w czasie życie Peryklesa – wymienia główne organy władzy w demokratycznych Atenach – wyjaśnia główne cechy ustrojowe demokratycznych Aten – opisuje strukturę społeczną Aten 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje skład i zasady funkcjonowania głównych organów demokracji ateńskiej w czasach Peryklesa – prawidłowo stosuje pojęcia: <i>Eklezja (Zgromadzenie ludowe), Rada Pięciuset, Helijska (sąd ludowy), strateg</i> – opisuje w porządku chronologicznym główne etapy przemian ustrojowych w Atenach – wyjaśnia rolę wielkich przywódców: Drakona, Solona, Pizystrata, Klejstenesa, Peryklesa – wskazuje współczesne dziedzictwo cywilizacji ateńskiej – w szerokim aspekcie przedstawia i ocenia demokrację ateńską – w szerokim aspekcie opisuje i ocenia działalność Peryklesa
<p>4. Starożytna Sparta</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Początki Sparty • Oligarchiczny ustrój Sparty • Organizacja społeczeństwa Sparty • Wychowanie i życie Spartan 	<ul style="list-style-type: none"> – prawidłowo stosuje pojęcia: <i>oligarchia, wychowanie spartańskie, spartiaci, periojkowie, heloci</i> – wskazuje na mapie Spartę – wymienia główne organy władzy w Sparcie – wyjaśnia główne cechy ustrojowe Sparty – opisuje strukturę społeczną Sparty – wymienia etapy życia spartiaty 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje skład i zasady funkcjonowania głównych organów władzy w Sparcie – prawidłowo stosuje pojęcia: <i>Wielka Rhetra, efor, apella, geruzja, zgromadzenie ludowe</i> – opisuje i wyjaśnia znaczenie wychowania spartańskiego – opisuje w porządku chronologicznym dzieje starożytnej Sparty

			<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia rolę Likurga – w szerokim aspekcie przedstawia i ocenia ustrój polityczny i społeczny Sparty – porównuje i ocenia ustroje Aten i Sparty
5. Kultura starożytnej Grecji	<ul style="list-style-type: none"> • Narodziny filozofii greckiej • Literatura i teatr grecki • Architektura grecka • Igrzyska olimpijskie i rola kultury fizycznej w antycznej Grecji • Kultura hellenistyczna 	<ul style="list-style-type: none"> – prawidłowo stosuje pojęcia: <i>filozofia, dramat, igrzyska olimpijskie, kultura helleńska, kultura hellenistyczna, gimnazjon</i> – wyjaśnia rolę Homera, Sokratesa, Platona i Arystotelesa – rozpoznaje najważniejsze dzieła kultury starożytnej Grecji – wymienia najważniejsze osiągnięcia kulturowe Greków 	<ul style="list-style-type: none"> – prawidłowo stosuje pojęcia: <i>stoicyzm, epikureizm, skene, proskenion, orchestra, gimnazjon, pakration</i>, – omawia dokonania: Talesa z Miletu, Parmenidesa, Pitagorasa, Epikur, Zenona z Kitium, Hezjoda, Tyrtajosa, Alkajosa, Safony, Ajschylosa, Sofoklesa, Eurypidesa, Arystofanesa, Fidiasza – opisuje główne cechy dramatu greckiego (tragedii, komedii) – opisuje główne porządki architektoniczne w starożytnej Grecji – wymienia główne świątynie starożytnych Aten – opisuje i wyjaśnia rolę igrzysk olimpijskich w życiu starożytnych Greków – opisuje główne cechy filozofii przyrody, epikureizmu i stoicyzmu – wyjaśnia rolę władców hellenistycznych dla rozwoju kultury – wskazuje współczesne dziedzictwo kultury starożytnej Grecji
6. Republika rzymska	<ul style="list-style-type: none"> • Powstanie i rozwój Rzymu • Społeczeństwo Rzymu i źródła napięć społecznych • Powstanie ustroju republikańskiego • Zasady funkcjonowania republiki • Najważniejsze urzędy republiki rzymskiej 	<ul style="list-style-type: none"> – prawidłowo stosuje pojęcia: <i>monarchia, republika, konsul, dyktator, obywatel, patrycjusze, plebejusze</i> – wskazuje na mapie Italię i Rzym – lokalizuje w czasie powstanie Rzymu – wyjaśnia główne cechy ustrojowe republikańskiego Rzymu – opisuje strukturę społeczną Rzymu – omawia cechy religii starożytnych Rzymian 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia legendę o powstaniu Rzymu – opisuje skład i zasady funkcjonowania głównych organów władzy w republikańskim Rzymie – prawidłowo stosuje pojęcia: <i>zgromadzenia ludowe, senat, trybun ludowy, pretor, cenzor, edyl</i> – opisuje w porządku chronologicznym przemiany ustrojowe w starożytnym Rzymie – wymienia najważniejszych bogów i wyjaśnia założenia ich mitologii – wyjaśnia w szerokim aspekcie przemiany ustrojowe w starożytnym Rzymie

			– porównuje i ocenia ustrój republikańskiego Rzymu z innymi ustrojami antyku
7. Osiągnięcia Rzymian	<ul style="list-style-type: none"> • Znaczenie prawa rzymskiego • Architektura rzymska • Rozwój sieci szlaków komunikacyjnych imperium • Sztuka i literatura rzymska 	<p>– prawidłowo stosuje pojęcia: <i>prawo rzymskie, amfiteatr, akwedukt, Koloseum, bazylika, droga rzymska</i></p> <p>– wymienia cechy prawa rzymskiego</p> <p>– rozpoznaje główne dzieła kultury starożytnego Rzymu</p> <p>– wymienia cechy architektury rzymskiej</p>	<p>– omawia znaczenie Prawa XII tablic dla państwa rzymskiego</p> <p>– wyjaśnia ponadczasowe znaczenie prawa rzymskiego</p> <p>– wyjaśnia zjawisko hellenizacji kultury rzymskiej</p> <p>– przedstawia działalność: Polibiusza, Tacyta, Cyserona, Owidiusza, Wergiliusza, Horacego, Plauta, Terencjusza i Mecenasa</p> <p>– wyjaśnia znaczenie kultury rzymskiej dla dziejów Imperium Rzymskiego</p> <p>– wskazuje dziedzictwo kultury rzymskiej</p>
8. Narodziny chrześcijaństwa	<ul style="list-style-type: none"> • Początki chrześcijaństwa • Prześladowania chrześcijan – ich skala i przyczyny • Wzrost popularności, legalizacja i uznanie chrześcijaństwa za religię państwową • Wpływ chrześcijaństwa na kulturę i obyczajowość Rzymian 	<p>– prawidłowo stosuje pojęcia: <i>chrześcijaństwo, mesjasz, apostołowie, męczennicy</i></p> <p>– lokalizuje w miejscu i czasie narodziny chrześcijaństwa</p> <p>– rozpoznaje symbole chrześcijańskie</p> <p>– wyjaśnia znaczenie symboli chrześcijaństwa</p> <p>– wymienia główne cechy chrześcijaństwa</p> <p>– opisuje, jak chrześcijaństwo stało się religią dominującą w cesarstwie rzymskim</p>	<p>– wyjaśnia genezę powstania chrześcijaństwa</p> <p>– za pomocą mapy opisuje proces rozszerzania się chrześcijaństwa</p> <p>– przedstawia działalność św. Piotra i Pawła</p> <p>– opisuje w porządku chronologicznym ewolucję pozycji chrześcijaństwa w Imperium Rzymskim</p> <p>– wyjaśnia przyczyny sukcesu chrześcijaństwa</p> <p>– omawia znaczenie edyktu mediolańskiego dla rozwoju chrześcijaństwa</p> <p>– opisuje, jak chrześcijaństwo wpłynęło na obyczajowość i kulturę starożytnych Rzymian</p> <p>– w szerokim zakresie wyjaśnia znaczenie powstania chrześcijaństwa dla dziejów</p>
9. Cesarstwo bizantyjskie	<ul style="list-style-type: none"> • Cesarstwo bizantyjskie czasów Justyniana Wielkiego • Ustrój Bizancjum • Osiągnięcia Bizantyjczyków: kodyfikacja praw, architektura • Upadek cesarstwa bizantyjskiego 	<p>– prawidłowo stosuje pojęcia: <i>Bizancjum, ikona</i></p> <p>– rozpoznaje plan Konstantynopola</p> <p>– prawidłowo umiejscawia w czasie i przestrzeni imperium Justyniana Wielkiego</p> <p>– wymienia najważniejsze dokonania Justyniana Wielkiego</p> <p>– rozpoznaje główne dzieła kultury cesarstwa bizantyjskiego</p> <p>– wymienia cechy sztuki bizantyjskiej</p>	<p>– opisuje ustrój polityczny Bizancjum</p> <p>– wyjaśnia znaczenie panowania Justyniana Wielkiego</p> <p>– za pomocą mapy przedstawia ekspansję Bizancjum za czasów Justyniana Wielkiego</p> <p>– opisuje w porządku chronologicznym dzieje imperium bizantyjskiego</p> <p>– wyjaśnia pojęcia: <i>ikonoklazm, cesaropapizm</i></p> <p>– w szerokim aspekcie politycznym, społeczno-gospodarczym i kulturowym przedstawia znaczenie Bizancjum dla dziejów Europy</p>

10. Narodziny i podboje islamu	<ul style="list-style-type: none"> • Okoliczności powstania islamu • Zasady islamu i przyczyny jego popularności • Podboje islamu i powstanie kalifatu • Powstanie podziałów w islamie • Osiągnięcia cywilizacyjne Arabów 	<ul style="list-style-type: none"> – prawidłowo stosuje pojęcia: <i>Arabowie, islam, muzułmanie, Allah, Koran, meczet</i> – wyjaśnia, kim był Mahomet – prawidłowo umieszcza w czasie i przestrzeni powstanie islamu – wymienia główne założenia religii islamskiej – wymienia etapy rozwoju religii islamskiej – rozpoznaje główne cechy kultury islamskiej 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia genezę powstania islamu – za pomocą mapy opisuje proces rozszerzania się islamu – przedstawia działalność Mahometa – wyjaśnia pojęcia: <i>dżihad, sunnici, szyici, hidżra, kalif, mihrab, immam, minaret, charadż, arabeska</i> – opisuje w porządku chronologicznym rozwój imperium arabskiego – wyjaśnia przyczyny sukcesu islamu – wymienia osiągnięcia cywilizacyjne Arabów – w szerokim zakresie wyjaśnia znaczenie powstania islamu dla dziejów – wyjaśnia znaczenie Arabów dla dziejów cywilizacji ludzkiej
11. Na gruzach Imperium Rzymskiego	<ul style="list-style-type: none"> • Państwa barbarzyńskie na gruzach Imperium Rzymskiego • Chrystianizacja plemion barbarzyńskich • Wzrost znaczenia Franków i powstrzymanie ekspansji islamu w Europie • Przejęcie władzy przez Karolingów • Utworzenie państwa kościelnego 	<ul style="list-style-type: none"> – prawidłowo stosuje pojęcia: <i>Germanie, Frankowie, chrystianizacja</i> – opisuje cechy ustrojowe państw germańskich – lokuje w czasie i przestrzeni powstanie państwa Franków – wyjaśnia, kim był Chlodwig – przedstawia okoliczności przejęcia władzy przez Karolingów – lokuje w czasie i przestrzeni powstania Państwa Kościelnego – wymienia i wskazuje na mapie państwa germańskie 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: <i>Longobardowie, Merowingowie, Karolingowie, majordom</i> – wymienia największe państwa barbarzyńskie utworzone na dawnym obszarze cesarstwa rzymskiego – za pomocą mapy opisuje proces powstania i rozwoju państwa Franków – lokalizuje w czasie bitwę pod Poitiers i omawia jej znaczenie – prawidłowo stosuje pojęcia: <i>Merowingowie, Karolingowie, majordom</i> – wyjaśnia rolę Wulfili, Karola Młota i Pepina Krótkiego – opisuje w porządku chronologicznym etapy rozwojowe państwa Franków – w szerokim aspekcie wyjaśnia znaczenie powstania państwa Franków
12. Feudalizm i społeczeństwo stanowe	<ul style="list-style-type: none"> • Zasady funkcjonowania i najważniejsze cechy systemu feudalnego • Drabina feudalna • Stany społeczne i ich rola w średniowieczu 	<ul style="list-style-type: none"> – prawidłowo stosuje pojęcia: <i>system lenny, wasal, senior, herb</i> – prawidłowo stosuje pojęcie <i>stan społeczny</i> – opisuje elementy drabiny feudalnej – opisuje poszczególne stany w społeczeństwie średniowiecznym – charakteryzuje życie codzienne rycerzy 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>feudalizm, komendacje, etos rycerski, trubadur</i> – wymienia cechy kultury rycerskiej – opisuje główne zasady społeczeństwa stanowego – omawia funkcje zamków i służące im elementy architektoniczne – przedstawia drogę chłopca do godności rycerza – omawia przykłady średniowiecznego wzoru rycerza

			– w szerokim zakresie wyjaśnia cechy społeczeństwa feudalnego
13. Pierwsze państwa Słowian	<ul style="list-style-type: none"> • Pochodzenie Słowian • Kultura i wierzenia Słowian • Państwo Samona i państwo wielkomorawskie • Misja Cyryla i Metodego oraz początek obrządku i alfabetu słowiańskiego • Narodziny państwa czeskiego i Rusi Kijowskiej 	<ul style="list-style-type: none"> – prawidłowo stosuje pojęcia: <i>Słowianie</i> i <i>Awarowie</i> – prawidłowo wskazuje na mapie tereny pierwszych państw słowiańskich – za pomocą mapy wskazuje tereny Słowian wschodnich, zachodnich i południowych – opisuje cechy kultury i wierzeń słowiańskich 	<ul style="list-style-type: none"> – za pomocą mapy opisuje proces powstawania pierwszych państw słowiańskich – prawidłowo stosuje pojęcia: <i>Przemyslidzi</i>, <i>Rurykowicze</i>, <i>głagolica</i> – lokalizuje w czasie i przestrzeni Państwo Samona i Państwo Wielkomorawskie – wyjaśnia problem rozwoju chrześcijaństwa dla dziejów Słowian – wyjaśnia rolę: Samona, Cyryla, Metodego, Świętopetka, Ruryka i Włodzimierza Wielkiego – w szerokim aspekcie wyjaśnia okoliczności powstania pierwszych państw słowiańskich
14. Początki państwa polskiego	<ul style="list-style-type: none"> • Początki osadnictwa na ziemiach polskich • Kultura łużycka i osada w Biskupinie • Wpływy rzymskie na ziemiach polskich • Przybycie Słowian na ziemię polskie • Początki ekspansji terytorialnej Polan • Polityka wewnętrzna i zagraniczna Mieszka I • Przyczyny, okoliczności i znaczenie chrystianizacji Polski w obrządku zachodnim 	<ul style="list-style-type: none"> – prawidłowo stosuje pojęcia: <i>kultura łużycka</i>, <i>Biskupin</i>, <i>ród</i>, <i>plemię</i>, <i>Piastowie</i>, <i>drużyna</i>, <i>gród</i> – lokalizuje w czasie i przestrzeni państwo Polan – wymienia osiągnięcia Mieszka I – lokalizuje w czasie chrzest Polski – wymienia przyczyny i znaczenie chrystianizacji Polski 	<ul style="list-style-type: none"> – prawidłowo stosuje pojęcia: <i>kultura archeologiczna</i>, <i>szlak bursztynowy</i>, <i>Dagome iudex</i>, <i>Związek Wielecki</i> – opisuje losy ziem polskich w prehistorii i starożytności – wyjaśnia okoliczności pojawienia się Słowian na ziemiach polskich – wyjaśnia rolę Mieszka I i Dobrawy – za pomocą mapy przedstawia proces rozwoju państwa pierwszych Piastów – wyjaśnia rolę chrystianizacji dla dziejów Polski – opisuje i ocenia politykę zagraniczną Mieszka I – omawia sposób organizacji państwa i siły zbrojnej Mieszka I – w szerokim zakresie przedstawia okoliczności powstania i funkcjonowania państwa pierwszych Piastów

<p>15. Panowanie Bolesława Chrobrego</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Misja biskupa Wojciecha • Zjazd gnieźnieński • Początki organizacji kościelnej na ziemiach polskich • Polityka zagraniczna Bolesława Chrobrego • Koronacja królewska Chrobrego i jej znaczenie 	<ul style="list-style-type: none"> – prawidłowo stosuje pojęcia: <i>król, koronacja, relikwia, święty, trybut, arcybiskupstwo, biskupstwo</i> – wyjaśnia znaczenie postaci św. Wojciecha, Bolesława Chrobrego i Ottona III – wskazuje na mapie państwo Bolesława Chrobrego – lokalizuje w czasie zjazd gnieźnieński i koronację Bolesława Chrobrego – wymienia skutki zjazdu gnieźnieńskiego – lokalizuje w czasie wojnę Bolesława Chrobrego z Niemcami i Rusią – wymienia główne osiągnięcia Bolesława Chrobrego 	<ul style="list-style-type: none"> – za pomocą mapy opisuje zmiany granic Polski w czasach pierwszych Piastów – wymienia przyczyny i skutki wojen Bolesława Chrobrego z Niemcami i Rusią Kijowską – wskazuje na mapie arcybiskupstwa utworzone w czasach Bolesława Chrobrego – opisuje cechy ustrojowe monarchii patrymonialnej – opisuje i ocenia politykę Bolesława Chrobrego – wyjaśnia znaczenie postaci: Henryka II i Jarosława Mądrygo – w szerokim aspekcie opisuje dzieje Polski w czasach Bolesława Chrobrego – zestawia wydarzenia z dziejów Polski i Europy
<p>15. Między cesarstwem a papieżem</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kryzys papieżstwa w X w. i ruchy odnowy Kościoła • Reforma Kościoła • Spór papieżstwa z cesarstwem – przyczyny, przebieg i skutki • Papieżstwo u zenitu potęgi politycznej • Wielka schizma wschodnia 	<ul style="list-style-type: none"> – prawidłowo stosuje pojęcia: <i>ekskomunika, katolicyzm, prawosławie, konkordat, wielka schizma wschodnia, spór o inwestyturę</i> – lokalizuje w czasie wielką schizmę wschodnią i spór o inwestyturę – wyjaśnia, kim byli: Grzegorz VII, Henryk IV, Innocenty III – wskazuje na mapie obszary zdominowane przez prawosławie i obszary dominacji katolicyzmu – wymienia różnicę między katolicyzmem a prawosławiem 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: <i>symonia, nepotyzm, celibat, konklawe, obóz gregoriański, antypapież, beneficja</i> – wyjaśnia przyczyny i skutki sporu o inwestyturę – wyjaśnia znaczenie reformy kluniackiej – w porządku chronologicznym opisuje proces sporu o inwestyturę – wyjaśnia, dlaczego okres pontyfikatu Innocentego III uważany jest za szczyt potęgi Kościoła – w szerokim aspekcie ukazuje skutki wielkiej schizmy wschodniej – w szerokim aspekcie (z uwzględnieniem sytuacji na ziemiach polskich) wyjaśnia proces sporu o inwestyturę
<p>16. Miasto i wieś w średniowieczu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ożywienie gospodarcze w XI–XIII w. • Rozwój wsi w średniowieczu • Znaczenie i sytuacja chłopstwa w średniowieczu • Nowe formy uprawy roli w średniowieczu • Rola i charakterystyka rzemiosła i handlu w średniowiecznej Europie • Struktura społeczna średniowiecznego miasta 	<ul style="list-style-type: none"> – prawidłowo stosuje pojęcia: <i>dwupolówka, trójpolówka, ratusz, cech, patrycjat, pospólstwo, cech</i> – wymienia przyczyny ożywienia gospodarczego w XI–XIII w. – wymienia zmiany wprowadzone w rolnictwie w okresie pełnego średniowiecza – rozpoznaje cechy miasta średniowiecznego – wyjaśnia rolę cechów i gildii – omawia najważniejsze zajęcia mieszkańców średniowiecznych miast i wsi 	<ul style="list-style-type: none"> – prawidłowo stosuje pojęcia: <i>czynsz pieniężny, zasadźca, pręgierz, gildia, sukiennice, weksel</i> – wyjaśnia okoliczności powstania gospodarki towarowo-pieniężnej – wyjaśnia znaczenie Hanzy, Wenecji, Genui i jarmarków szampańskich – za pomocą schematów opisuje warunki codziennego życia mieszkańców średniowiecznych miast i wsi – wyjaśnia okoliczności powstania i specyfikę średniowiecznego mieszczaństwa – opisuje samorząd średniowiecznego miasta

			<ul style="list-style-type: none"> – w szerokim zakresie politycznym, gospodarczo-społecznym oraz kulturowym ukazuje przemiany w średniowiecznej Europie XI–XIII w. – wyjaśnia przeznaczenie najważniejszych budowli w średniowiecznym mieście – w szerokim aspekcie wyjaśnia znaczenie powstania samorządów miejskich dla dziejów Europy
17. Kultura średniowiecznej Europy	<ul style="list-style-type: none"> • Uniwersalny charakter kultury średniowiecznej Europy • Architektura romańska i gotycka • Szkolnictwo w średniowieczu • Malarstwo, rzeźba i inne sztuki plastyczne w średniowieczu 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>kultura uniwersalna</i> – rozróżnia budowle wzniesione w stylu romańskim i gotyckim – za pomocą schematów i fotografii opisuje style romański i gotycki – rozpoznaje najważniejsze zabytki kultury średniowiecznej – wymienia najważniejsze cechy kultury średniowiecznej – wyjaśnia rolę chrześcijaństwa dla dziejów kultury średniowiecznej 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje cechy malarstwa i rzeźby średniowiecznej – prawidłowo stosuje pojęcia architektoniczne, typowe dla budowli średniowiecznych (np. portal, nawa, rozeta) – wymienia najważniejsze uniwersytety średniowieczne – opisuje system edukacyjny w średniowieczu – wymienia i opisuje najważniejsze dzieła sztuki epoki średniowiecza – wyjaśnia rolę uniwersytetów dla dziejów średniowiecznej Europy – wyjaśnia rolę miast dla rozwoju kultury średniowiecznej – w szerokim aspekcie ukazuje rolę kultury średniowiecznej dla dziejów Europy – wskazuje współczesne dziedzictwo kultury średniowiecza
18. Andegawenowie i Jagiellonowie	<ul style="list-style-type: none"> • Unia polsko-węgierska i rządy Andegawenów • Początki unii polsko-litewskiej • Polityka Władysława Jagiełły • Początek rządów dynastii Jagiellonów 	<ul style="list-style-type: none"> – prawidłowo stosuje pojęcie <i>unia personalna, przywilej, Andegawenowie</i> – lokalizuje w czasie przywilej w Koszycach, unię w Krewie i unię Horodle – lokalizuje w czasie rządu: Ludwika Węgierskiego, Jadwigi i Władysława Jagiełły – wymienia założenia przywileju koszyckiego – wymienia przyczyny i skutki unii krewskiej – rozpoznaje mapę monarchii Jagiellonów 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia przyczyny przejęcia władzy w Polsce przez Andegawenów – wyjaśnia polityczne i gospodarczo-społeczne skutki przywileju koszyckiego – wyjaśnia rolę postaci Ludwika Węgierskiego, Jadwigi, Jagiełły, Witolda – wymienia przyczyny i skutki unii horodelskiej – opisuje w porządku chronologicznym dzieje unii polsko-litewskiej – porównuje założenia unii krewskiej i horodelskiej – ocenia znaczenie unii krewskiej dla dziejów Polski – wyjaśnia problem następstwa tronu po Jagiellach – za pomocą tablicy chronologicznej tłumaczy związki między dynastiami Piastów, Andegawenów i Jagiellonów – wyjaśnia pojęcie <i>przywilej jedleński</i>

			– w szerokim zakresie wyjaśnia skutki przywileju w Koszycach dla procesu kształtowania się demokracji szlacheckiej
19. Kultura Polski średniowiecznej	<ul style="list-style-type: none"> • Architektura średniowieczna w Polsce • Najważniejsze zabytki sztuki średniowiecznej na ziemiach polskich • Początki polskiego dziejopisarstwa • Edukacja i nauka na ziemiach polskich w średniowieczu 	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje style architektoniczne średniowiecza – rozpoznaje najważniejsze zabytki kultury średniowiecznej w Polsce – wymienia najważniejsze cechy kultury średniowiecznej w Polsce – wyjaśnia rolę chrześcijaństwa dla dziejów kultury średniowiecznej w Polsce – omawia znaczenie Akademii Krakowskiej dla państwa polskiego 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje cechy malarstwa i rzeźby średniowiecznej w Polsce – opisuje szkolnictwo w średniowiecznej Polsce – wyjaśnia znaczenie postaci Wita Stwosza, Anonima zwanego Gallem, Mistrza Wincentego zwanego Kadłubkiem, Jana Długosza – wymienia i opisuje najważniejsze dzieła sztuki epoki średniowiecza w Polsce – opisuje dzieje Akademii Krakowskiej z uwzględnieniem roli Jadwigi Andegaweńskiej i Władysława Jagiełły – omawia współczesne dziedzictwo kultury średniowiecza w Polsce
20. Wielkie odkrycia geograficzne	<ul style="list-style-type: none"> • Przyczyny wielkich odkryć geograficznych • Wyprawy Portugalczyków • Odkrycia Hiszpanów • Znaczenie wielkich odkryć geograficznych • 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcie <i>karawela</i> – lokalizuje w czasie i przestrzeni wyprawy odkrywczycy Bartolomeu Diasa (1488), Krzysztofa Kolumba (1492), Vasco da Gamy (1497–1498), Ferdynanda Magellana (1519–1522) – identyfikuje postacie Bartolomeu Diasa, Krzysztofa Kolumba, Vasco da Gamy, Ferdynanda Magellana – wskazuje na mapie zasięg kolonialnych posiadłości Portugalczyków i Hiszpanów – przedstawia osiągnięcia Bartolomeu Diasa, Krzysztofa Kolumba, Vasco da Gamy, Ferdynanda Magellana – wymienia przyczyny i uwarunkowania organizowania wielkich odkryć geograficznych – przedstawia przebieg pierwszej wyprawy Krzysztofa Kolumba – opisuje przebieg wyprawy Ferdynanda Magellana – wyjaśnia, na czym polegało przełomowe znaczenie wypraw Vasco da Gamy, Krzysztofa Kolumba i Ferdynanda Magellana – wymienia skutki wielkich odkryć geograficznych 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcie <i>karaka</i> – lokalizuje w czasie i przestrzeni wyprawę odkrywczą Vasco Núneza de Balboa (1513), założenie pierwszej posiadłości portugalskiej w Afryce (1415), postanowienia traktatu w Tordesillas (1494) – identyfikuje postacie Vasco Núneza de Balboa, Juana Sebastiána Elcaño, Amerigo Vespucciego – wyjaśnia wpływ kryzysu gospodarczego w końcu XV w. na organizację wypraw odkrywczych – wyjaśnia, dlaczego przyrządy nawigacyjne i nowe rodzaje okrętów były szczególnie ważne podczas wypraw oceanicznych – przedstawia rolę Izabeli Kastylijskiej i Ferdynanda Aragońskiego w organizowaniu wypraw do Nowego Świata – wyjaśnia, na czym polegała wymiana pomiędzy Starym a Nowym Światem – porównuje przebieg wypraw odkrywczych Portugalczyków i Hiszpanów – wyjaśnia znaczenie wyprawy Amerigo Vespucciego dla ekspansji kolonialnej Europejczyków

			<p>– charakteryzuje przyczyny i skutki wielkich odkryć geograficznych uwzględniając ich aspekt polityczny, gospodarczy, społeczny i kulturowy</p> <p>– ocenia skutki wielkich wypraw odkrywczych dla Europejczyków</p>
21. Demokracja szlachecka	<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost znaczenia szlachty • Początki parlamentaryzmu • Stan szlachecki • Ruch egzekucyjny 	<p>– stosuje pojęcia demokracja szlachecka, sejm walny, izba poselska, senat, sejmik, konstytucja, sejm zwyczajny, sejm nadzwyczajny, elekcyjność tronu, magnateria, szlachta średnia, rokosz, ruch egzekucyjny, wojsko kwarciane</p> <p>– lokalizuje w czasie przywilej koszycki (1374), przywileje jedlnieńsko-krakowskie (1430 i 1433), przywileje cerekwicko-nieszawskie (1454), pierwszy sejm walny (1468), przywilej radomski (1505), sejm egzekucyjny (1562–1563)</p> <p>– identyfikuje postacie Zygmunta Starego, Zygmunta Augusta</p> <p>– wyjaśnia, z czego wynikała uprzywilejowana pozycja szlachty w Rzeczypospolitej</p> <p>– wyjaśnia, jaką rolę w kształtowaniu się demokracji szlacheckiej w Polsce odegrała konstytucja <i>Nihil novi</i></p> <p>– wymienia instytucje polskiego parlamentaryzmu</p> <p>– omawia skład i kompetencje stanów sejmujących wchodzących w skład sejmu walnego</p> <p>– opisuje kompetencje sejmu walnego</p> <p>– wyjaśnia, jaką rolę w polskim parlamentaryzmie pełniły sejmiki</p> <p>– przedstawia osiągnięcia ruchu egzekucyjnego</p>	<p>– stosuje pojęcia <i>nobilitacja</i>, <i>szlachta zagrodowa</i>, <i>szlachta gołota</i>, <i>królewszczyzny</i>, <i>elekcja vivente rege</i></p> <p>– lokalizuje w czasie przywilej czerwiński (1422), warecki (1423), piotrkowski (1496), przywilej mielnicki (1501), wojnę kokoszą (1537)</p> <p>– identyfikuje postać Mikołaja Sienickiego</p> <p>– przedstawia przyczyny wzrostu znaczenia szlachty w XVI w.</p> <p>– omawia najważniejsze przywileje nadane polskiej szlachcie przez królów</p> <p>– przedstawia rodzaje sejmików szlacheckich</p> <p>– omawia rodzaje sejmów</p> <p>– charakteryzuje uwarstwienie stanu szlacheckiego</p> <p>– wyjaśnia, jakie znaczenie dla szlachty miało sprawowanie urzędów</p> <p>– charakteryzuje rolę szlachty w społeczeństwie Rzeczypospolitej</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegała specyfika rozwiązań ustrojowych przyjętych w Rzeczypospolitej</p> <p>– wyjaśnia, jakie były przyczyny narodzin ruchu egzekucyjnego</p> <p>– wskazuje cele ruchu egzekucyjnego</p> <p>– ocenia funkcjonowanie demokracji szlacheckiej</p>
22. Rzeczpospolita Obojga Narodów	<ul style="list-style-type: none"> • W czasach unii personalnej • Unia lubelska • Rzeczpospolita po unii lubelskiej • Wieloetniczna Rzeczpospolita 	<p>– stosuje pojęcie <i>unia realna</i>, <i>bojarzy</i>, <i>polonizacja</i></p> <p>– lokalizuje w czasie unię lubelską (1569)</p> <p>– identyfikuje postać Zygmunta Augusta</p> <p>– wskazuje na mapie terytoria wcielone do Korony w 1569 r., Rzeczpospolitą Obojga Narodów, terytoria wspólne dla Korony i Litwy</p> <p>– przedstawia osiągnięcia Zygmunta Augusta</p> <p>– omawia przebieg sejmu lubelskiego w 1569 r.</p>	<p>– identyfikuje postać Mikołaja „Czarnego” Radziwiłła</p> <p>– przedstawia relacje polsko-litewskie w czasach unii personalnej</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego Zygmunt August dążył do unii realnej z Litwą</p> <p>– przedstawia stosunek Litwinów do unii realnej</p> <p>– omawia strukturę administracyjną Rzeczypospolitej Obojga Narodów</p>

		<ul style="list-style-type: none"> – wymienia postanowienia unii lubelskiej – przedstawia skutki zjednoczenia Korony Królestwa Polskiego i Wielkiego Księstwa Litewskiego – opisuje terytorium Rzeczypospolitej Obojga Narodów – wyjaśnia, na czym polegała polonizacja i jakie były jej skutki 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia sytuację etniczną i wyznaniową w Rzeczypospolitej Obojga Narodów – ocenia skutki unii lubelskiej – ocenia geopolityczną sytuację Rzeczypospolitej Obojga Narodów
23. Przemiany gospodarcze i społeczne w XVIII wieku	<ul style="list-style-type: none"> • Eksplozja demograficzna • Rozwój gospodarczy Wielkiej Brytanii • Rewolucja przemysłowa • Maszyna parowa • Skutki rewolucji przemysłowej • Nowe idee ekonomiczne 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia eksplozja demograficzna, rewolucja agrarna, rewolucja przemysłowa, fabryka, urbanizacja, liberalizm gospodarczy – lokalizuje w czasie opatentowanie maszyny parowej przez Jamesa Watta (1769) – identyfikuje postacie Jamesa Watta, Adama Smitha – przedstawia przyczyny eksplozji demograficznej w XVIII w. – wyjaśnia, dlaczego doszło do rewolucji przemysłowej – wyjaśnia, jakie korzyści i zagrożenia wiązały się z mechanizacją produkcji – omawia wpływ zastosowania maszyny parowej na rozwój przemysłu w Wielkiej Brytanii – przedstawia skutki rewolucji przemysłowej 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia <i>arystokracja pieniądza, kameralizm, fizjokratyzm, leseferyzm</i> – lokalizuje w czasie opatentowanie tzw. latającego czótenka (1733), skonstruowanie mechanicznej przędzarki (1764) – identyfikuje postacie Johna Kaya, Jamesa Hargreavesa, François Quesnaya – omawia przemiany gospodarcze w Wielkiej Brytanii w XVIII w. – przedstawia skutki społeczne przemian gospodarczych w Wielkiej Brytanii w XVIII w. – omawia zmiany w sposobach produkcji włókienniczej – wyjaśnia, dlaczego rewolucja przemysłowa rozpoczęła się w Wielkiej Brytanii – omawia nowe idee ekonomiczne, które pojawiły się w XVIII w. – wyjaśnia, w jaki sposób XVIII-wieczne koncepcje ekonomiczne odbiegały od zasad merkantylizmu – ocenia skutki społeczne przemian gospodarczych w XVIII w.
24. Powstanie Stanów Zjednoczonych	<ul style="list-style-type: none"> • Kolonie brytyjskie w Nowym Świecie • Konflikt z władzami brytyjskimi • Wojna o niepodległość • Konstytucja Stanów Zjednoczonych 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia <i>państwo federacyjne, Kongres, Izba reprezentantów, Senat, Karta Praw, republikanie, demokraci</i> – lokalizuje w czasie ogłoszenie „bostońskie picie herbaty” (1773), Deklaracji niepodległości (4 VII 1776), wojnę o niepodległość USA (1775–1783), przyjęcie konstytucji Stanów Zjednoczonych (1787) – lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Yorktown (1781) – identyfikuje postacie Jerzego Waszyngtona, Kazimierza Pułaskiego, Tadeusza Kościuszki 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcie <i>ustawa stemplowa</i> – lokalizuje w czasie wprowadzenie ustawy stemplowej (1765), ogłoszenie ustawy o herbacie (1773), I kongres Kontynentalny (1774), wybór I prezydenta USA (1787) – lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Lexington (1775), bitwę pod Saratogą (1777), postanowienia pokoju w Wersalu (1783) – identyfikuje postać Thomasa Jeffersona, – przedstawia, jak były zorganizowane kolonie angielskie w Ameryce Północnej – wyjaśnia, jaką rolę w konflikcie między kolonistami a metropolią odgrywały Kongresy Kontynentalne

		<ul style="list-style-type: none"> – wymienia przyczyny konfliktu mieszkańców kolonii z władzami brytyjskimi – wyjaśnia, dlaczego wydarzenia w Bostonie stały się impulsem do otwartego buntu kolonistów przeciwko władzom metropolii – przedstawia założenia Deklaracji niepodległości – przedstawia rozwiązania ustrojowe przyjęte w konstytucji Stanów Zjednoczonych – omawia założenia Karty Praw – omawia rolę Polaków w wojnie o niepodległość Stanów Zjednoczonych 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia przebieg wojny o niepodległość Stanów Zjednoczonych – wymienia kompetencje prezydenta określone w konstytucji Stanów Zjednoczonych – wyjaśnia, na czym polegał system dwupartyjny w USA – ocenia, jaką rolę w toczonych działaniach odegrało ogłoszenie Deklaracji niepodległości – ocenia znaczenie rewolucji amerykańskiej z perspektywy politycznej, gospodarczej i społecznej
25. Oświecenie w Rzeczypospolitej	<ul style="list-style-type: none"> • Początki oświecenia na ziemiach polskich • Edukacja i nauka • Mecenat królewski i sztuki piękne • Literatura oświecenia w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcie <i>oświecenie stanisławowskie</i>, <i>Towarzystwo do Ksiąg Elementarnych</i>, <i>obiady czwartkowe</i> – lokalizuje w czasie oświecenie w Rzeczypospolitej (poł. XVIII – pocz. XIX w.), utworzenie Collegium Nobilium (1740), założenie Szkoły Rycerskiej (1765), powołanie Komisji Edukacji Narodowej (1773), powstanie Towarzystwa do Ksiąg Elementarnych (1775) – identyfikuje postacie Stanisława Konarskiego, Stanisława Staszica, Ignacego Krasickiego, Wojciecha Bogusławskiego, Juliana Ursyna Niemcewicza, Marcella Bacciarellego, Bernarda Belotta Canaletta – przedstawia osiągnięcia Stanisława Augusta Poniatowskiego – wymienia cechy charakterystyczne oświecenia w Polsce – charakteryzuje mecenat królewski w okresie oświecenia – przedstawia osiągnięcia architektury i sztuki klasycyzmu w Polsce – wyjaśnia, jaką rolę w rozwoju edukacji odgrywała Komisja Edukacji Narodowej 	<ul style="list-style-type: none"> – lokalizuje w czasie założenie Teatru Narodowego (1765) – identyfikuje postacie Jakuba Fontany, Dominika Merliniego, Jana Piotra Norblina, Franciszka Karpińskiego, Adama Naruszewicza, Franciszka Bohomolca, Stanisława Trembeckiego – omawia początki oświecenia na ziemiach polskich – wyjaśnia, dlaczego idee oświeceniowe pojawiły się w Rzeczypospolitej z opóźnieniem – omawia rozwój edukacji w Rzeczypospolitej w czasach oświecenia – wyjaśnia, jakie funkcje miała pełnić literatura w okresie oświecenia w Polsce – przedstawia działalność i znaczenie Teatru Narodowego – przedstawia rozwój nauki w okresie oświecenia w Polsce – ocenia wpływ Stanisława Augusta Poniatowskiego na rozwój kultury oświecenia w Polsce

<p>26. Upadek Rzeczypospolitej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Sytuacja w Rzeczypospolitej po II rozbiórce • Wybuch powstania kościuszkowskiego • Insurekcja kościuszkowska • Upadek powstania • Koniec Rzeczypospolitej 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia <i>insurekcja, Uniwersał połaniecki</i> – lokalizuje w czasie powstanie kościuszkowskie (1794–1795), ogłoszenie aktu insurekcji (24 III 1794), ogłoszenie Uniwersału połanieckiego (V 1794) – lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Raclawicami (4 IV 1794), bitwę pod Szczekocinami (6 VI 1794), bitwę pod Maciejowicami (10 X 1794), rzeź Pragi (XI 1794), III rozbiór Rzeczypospolitej (1795) – identyfikuje postacie Tadeusza Kościuszki, Jana Kilińskiego, Jakuba Jasińskiego, Aleksandra Suworowa – przedstawia osiągnięcia Tadeusza Kościuszki – przedstawia przyczyny wybuchu powstania kościuszkowskiego – wyjaśnia, jakie znaczenie dla przebiegu powstania miał akt insurekcji Tadeusza Kościuszki – wymienia postanowienia Uniwersału połanieckiego – omawia skutki upadku powstania kościuszkowskiego – opisuje zmiany terytorialne, jakie przyniósł III rozbiór Rzeczypospolitej 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcie Rada Najwyższa Narodowa – lokalizuje w czasie wybuch powstania w Warszawie i Wilnie (IV 1794), powołanie Rady Najwyższej Narodowej (V 1794), abdykację Stanisława Augusta Poniatowskiego (XI 1795) – identyfikuje postacie Ignacego Działyńskiego, Fryderyka Wilhelma II, Tomasza Wawrzeckiego – charakteryzuje sytuację w Rzeczypospolitej po II rozbiórce – omawia cele i działalność emigracji niepodległościowej – przedstawia okoliczności wybuchu powstania kościuszkowskiego – omawia przebieg insurekcji kościuszkowskiej – wyjaśnia, jaką rolę w powstaniu kościuszkowskim pełniła Rada Najwyższa Narodowa – ocenia znaczenie powstania kościuszkowskiego dla polskiej myśli niepodległościowej – ocenia szanse na zwycięstwo powstania kościuszkowskiego – ocenia panowanie Stanisława Augusta Poniatowskiego
<p>27. Rewolucja przemysłowa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Od rewolucji agrarnej do industrializacji • Rewolucja przemysłowa w Europie • Rozwój komunikacji • Rewolucja przemysłowa w Stanach Zjednoczonych • Skutki rewolucji przemysłowej 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia: <i>rewolucja przemysłowa, industrializacja, urbanizacja, społeczeństwo industrialne, proletariat</i> – lokalizuje w czasie: opatentowanie maszyny parowej (1769), otwarcie pierwszej linii kolejowej (1825) – identyfikuje postacie: George’a Stephensona, Samuela Morse’a, Samuela Colta, Jamesa Watta – wymienia rejony Europy, w których rewolucja przemysłowa postępowała najszybciej – omawia rozwój komunikacji w pierwszej połowie XIX w. – wyjaśnia, dlaczego transport zyskał w XIX w. tak duże znaczenie – wyjaśnia, w jaki sposób upowszechnienie kolei zmieniło życie mieszkańców Europy – wymienia najważniejsze wynalazki pierwszej połowy XIX w. – wymienia skutki rewolucji przemysłowej 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia: <i>rewolucja agrarna, luddyci</i> – lokalizuje w czasie: wystąpienia luddystów (1811–1813), pierwszy morski rejs parowca (1813), założenie Niemieckiego Związku Celnego (1834) – identyfikuje postacie: Nicolasa Cugnota, Isaaca Singera, Neda Ludda – wyjaśnia związek między rewolucją agrarną i rewolucją przemysłową – wyjaśnia wpływ eksplozji demograficznej na przemiany w rolnictwie i przemyśle – wyjaśnia, jaki wpływ na rozwój komunikacji miało wynalezienie maszyny parowej – przedstawia rozwój gospodarczy i przemiany w Stanach Zjednoczonych w czasie rewolucji przemysłowej – wyjaśnia, dlaczego rewolucja przemysłowa wzbudziła ogromny sprzeciw społeczny – ocenia skutki rewolucji przemysłowej, wskazując przyniesione przez nią korzyści i straty

28. Ład wersalski	<ul style="list-style-type: none"> • Traktat wersalski • Rozpad Austro-Węgier • Traktaty z Bułgarią i Turcją • Nowe państwa w Europie • Liga Narodów • Mały traktat wersalski • Pierwsze koncepcje zjednoczenia Europy 	<p>– stosuje pojęcia: <i>mały traktat wersalski, Liga Narodów</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: traktat wersalski (28 VI 1919), traktat w Saint-Germain z Austrią (IX 1919), traktat w Neuilly z Bułgarią (XI 1919), powstanie Ligi Narodów (I 1920), traktat w Trianon z Węgrami (VI 1920), traktat w Sèvres z Turcją (VIII 1920), traktat w Lozannie (VII 1923)</p> <p>– lokalizuje w przestrzeni nowe kraje, które powstały w Europie po 1918 r.</p> <p>– wymienia postanowienia traktatu wersalskiego</p> <p>– wymienia postanowienia pokojów z Austrią, Węgrami, Bułgarią i Turcją</p> <p>– wyjaśnia przyczyny powstania Ligi Narodów</p> <p>– omawia strukturę organizacyjną Ligi Narodów</p>	<p>– stosuje pojęcie <i>ruch paneuropejski</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: dołączenie Niemiec do Ligi Narodów (1926), dołączenie ZSRS do Ligi Narodów (1934)</p> <p>– lokalizuje w przestrzeni postanowienia traktatu wersalskiego</p> <p>– identyfikuje postacie: Mustafy Kemala Paszy, Richarda Coudenhove-Kalergiego, Aristide’a Brianda</p> <p>– wyjaśnia okoliczności, w jakich doszło do rozpadu Austro-Węgier</p> <p>– wyjaśnia, w jakich okolicznościach doszło do upadku sułtanatu w Turcji</p> <p>– omawia nowy układ sił w Europie po zakończeniu I wojny światowej</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego doszło do przyjęcia tzw. małego traktatu wersalskiego</p> <p>– omawia pierwsze koncepcje zjednoczenia Europy</p> <p>– ocenia skutki wprowadzenia tzw. małego traktatu wersalskiego</p> <p>– ocenia rolę Ligi Narodów w okresie międzywojennym</p> <p>– ocenia, jakie znaczenie miały w okresie międzywojennym ruchy na rzecz zjednoczenia Europy</p>
29. Rozwój faszystów i nazizmu	<ul style="list-style-type: none"> • Kryzys demokracji w Europie • Narodziny włoskiego faszystów • Republika Weimarska • Powstanie nazizmu • Przejęcie władzy przez Hitlera • Rządy Hitlera • Społeczeństwo III Rzeszy • Początki zbrodni hitlerowskich 	<p>– stosuje pojęcia: <i>faszystów, nazizm, duce, Führer</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: marsz na Rzym (1922), początek rządów Mussoliniego (1922), traktaty w Locarno (1925), początek rządów Hitlera (I 1933), „noc długich noży” (1934), ustawy norymberskie (1935), „noc kryształową” (1938)</p> <p>– identyfikuje postacie: Benito Mussoliniego, Adolfa Hitlera, Heinricha Himmlera, Josefa Goebbelsa</p> <p>– wymienia założenia doktryny faszystów i nazizmu</p> <p>– omawia działania, jakie podjął Benito Mussolini w celu utworzenia państwa faszystowskiego we Włoszech</p> <p>– omawia przyczyny narodzin nazizmu w Niemczech</p> <p>– wyjaśnia, w jakich okolicznościach Adolf Hitler przejął władzę w Niemczech</p> <p>– omawia proces tworzenia niemieckiego państwa nazistowskiego</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>protekcjonizm gospodarczy, eugenika</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: powstanie ruchu faszystowskiego we Włoszech (1919), powstanie Narodowej Partii Faszystowskiej we Włoszech (1921), pucz monachijski (1923), pakt laterański (1929), Republikę Weimarską (1919–1933), powstanie obozów koncentracyjnych w Niemczech (1933), podpalenie Reichstagu (II 1933), rozpoczęcie zbrojeń przez Niemcy (1935), remilitaryzację Nadrenii (1936)</p> <p>– identyfikuje postacie: Wiktora Emanuela III, Paula von Hindenburga, Alfreda Rosenberga</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego Europa w końcu lat 20. i na początku lat 30. XX w. przeżywała kryzys demokracji</p> <p>– omawia proces tworzenia się faszystów we Włoszech</p> <p>– charakteryzuje sytuację wewnętrzną i politykę zagraniczną Republiki Weimarskiej</p>

		<p>– omawia metody, które stosowali naziści w celu stworzenia posłusznego sobie społeczeństwa</p> <p>– przedstawia rolę, jaką odgrywała propaganda w nazistowskich Niemczech</p> <p>– wymienia działania nazistów, które miały prowadzić do eksterminacji Żydów w Niemczech</p> <p>– wyjaśnia, z czego wynikał antysemityzm nazistowski i jakie miał konsekwencje</p>	<p>– wyjaśnia, jaką rolę odegrali Benito Mussolini i Adolf Hitler w budowaniu państwa totalitarnego we Włoszech i Niemczech</p> <p>– omawia okoliczności i skutki puczu monachijskiego</p> <p>– wyjaśnia, w jaki sposób naziści pozbyli się opozycji politycznej w Niemczech</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego Adolf Hitler rozprawił się z przywódcami SA</p> <p>– wymienia przykłady zbrodni hitlerowskich w latach 30. XX w.</p> <p>– wymienia grupy, które zostały wykluczone ze społeczeństwa niemieckiego i przedstawia stosowane wobec nich metody represji</p> <p>– wyjaśnia, jakie znaczenie naziści przypisywali eugenicie</p> <p>– porównuje założenia ideowe włoskiego faszystu i niemieckiego nazizmu</p> <p>– ocenia, które założenia ideologii nazistowskiej mogły prowadzić do zbrodniczej działalności jej zwolenników</p>
30. Koniec II wojny światowej	<ul style="list-style-type: none"> • Wyzwolenie Europy Środkowo-Wschodniej • Konferencja w Jałcie • Zajęcie Niemiec i Austrii • Konferencja w Poczdamie • Zakończenie walk na Pacyfiku 	<p>– stosuje pojęcia: <i>porządek jałtański</i>, <i>naloty dywanowe</i>, <i>taktyka „żabich skoków”</i>, <i>atak atomowy</i></p> <p>– omawia działalność postaci: Józefa Stalina, Franklina Delano Roosevelta, Winstona Churchilla, Harry’ego Trumana, Clementa Attlee</p> <p>– wymienia wydarzenia związane z datami: 22 czerwca 1944 r., 24 kwietnia 1945 r., 8 maja 1945 r. 6 i 9 sierpnia 1945 r.</p> <p>– omawia znaczenie operacji „Bagration”</p> <p>– przedstawia ustalenia oraz znaczenie konferencji Wielkiej Trójki w Jałcie oraz Poczdamie</p> <p>– omawia przebieg działań wojennych w Europie i na Dalekim Wschodzie w 1945 r.</p> <p>– opisuje okoliczności i skutki wynalezienia oraz pierwszego użycia broni atomowej</p> <p>– wyjaśnia znaczenie udziału Wojska Polskiego w operacji berlińskiej 1945 r.</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>projekt „Manhattan”</i>, <i>kamikadze</i></p> <p>– omawia działalność postaci: Dwighta Eisenhowera, George’a Pattona, Douglasa MacArthura, Alfreda Jodla, Wilhelma Keitla, Hirohito</p> <p>– wymienia wydarzenia związane z datami: 14 stycznia 1943 r., 10 lipca 1943 r., 19 sierpnia 1943 r., 8 września 1943 r., 23/24 czerwca 1944 r., październik 1944 r., 12 stycznia 1945 r., 16 kwietnia 1945 r.</p> <p>– przedstawia okoliczności zamachu na Hitlera</p>